

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ВРАЦА ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Брой и структура на населението

В резултат на демографските и емиграционните процеси в края на 2022 г. по данни от текущата демографска статистика населението на област Враца е 148 874 души, което представлява 2.3% от населението на страната и 22.2% от населението на район Северозападен. В сравнение с 2021 година то намалява с 2 156 души, или с 1.4%¹.

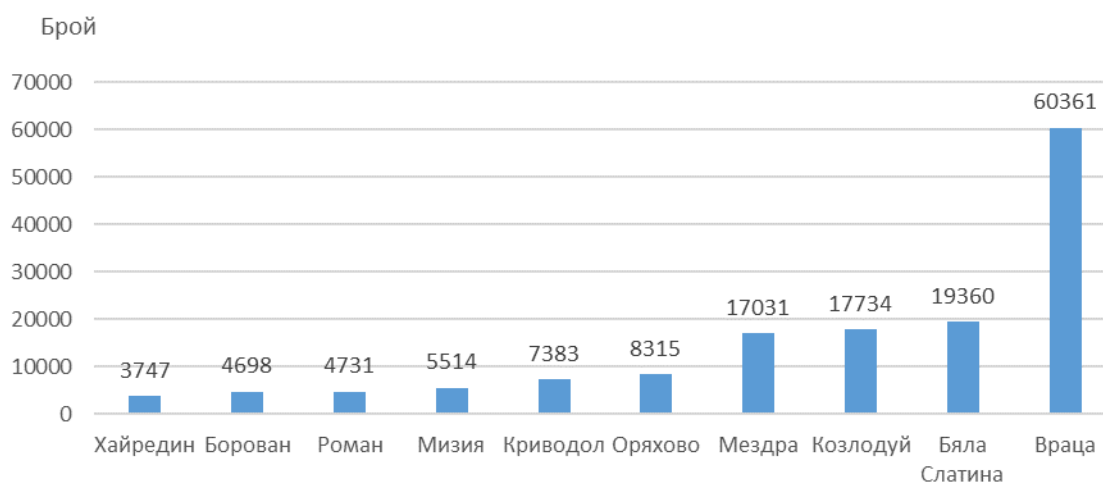
Мъжете в област Враца са 72 166 (48.5%), а жените – 76 708 (51.5%), или на 1 000 мъже се падат 1 063 жени.

Към 31.12.2022 г. в градовете живеят 89 109 души, или 59.9% от населението на областта, а в селата е 59 765 души (40.1%).

Към 31.12.2022 г. най-голям брой население е съсредоточен в община Враца - тук живеят 60 361 лица, или 40.5% от общият брой за областта. Най-малка по брой на населението е община Хайредин, в която живеят 3 747 лица, или 2.5% от общото население на област Враца.

В областния център град Враца в края на годината живеят общо 49 569 лица, от които 23 559 мъже и 26 010 жени.

Фиг. 1. Население на област Враца по общини към 31.12.2022 година

Продължава процесът на застаряване на населението. В края на 2022 г. лицата на 65 и повече навършени години са 36 709, или 24.7% от населението на областта. Процесът на остаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - по-ниска средна продължителност на живот при тях.

¹ За всички сравнения с предходната година е използвано ревизирано население към 31.12.2021 г., което е изчислено като към броя на населението от Преброяването към 07.09.2021 г. са добавени данните за естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 годин

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕРОЗАПАД
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - ВРАЦА“

Общият коефициент на възрастова зависимост² в област Враца към края на 2022 г. е **63.3%**, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по 1.5 лица в активна възраст. Това съотношение е по-благоприятно в градовете – 55.1%, отколкото в селата - 77.3%.

Застаряването на населението в област Враца води до повишаването на неговата средна възраст, която през 2022 г. е 45.8 години. При мъжете тя е 43.8, а при жените - 47.8 години. Средната възраст на населението в градовете е 44.6 години, а в селата - 47.6 години. Средна възраст в страната е 45.2 години.

Тенденцията на застаряване на населението довежда до промени в неговата основна възрастова структура - **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени³ при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2022 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години и 10 месеца за жените и 64 години и 5 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към края на 2022 г. за област Враца е 85 378 души, или 57.4% от цялото население. Над трудоспособна възраст са 40 954, или 27.5%, а под трудоспособна възраст – 22 542, или 15.1% от населението в областта.

Фиг. 2. Население под, във и над трудоспособна възраст в област Враца към 31.12

Година	Възраст		
	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
2001	16,8	55,9	27,3
2005	15,5	58,9	25,6
2010	14,6	60,0	25,4
2015	14,3	58,3	27,4
2016	14,4	58,1	27,5
2017	14,5	57,8	27,7
2018	14,6	57,6	27,8
2019	14,7	57,3	28,0
2020	14,8	57,4	27,8
2021	15,0	57,6	27,4
2022	15,1	57,4	27,5

² Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

³ Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

Раждаемост

През 2022 г. в област Враца живородените деца са 1 235. В сравнение с предходната година броят на живородените деца е намалял с 7. **Коефициентът на раждаемост**⁴ е 8.2‰ (за страната – 8.8‰). По този показател областта се нарежда на 14-то място.

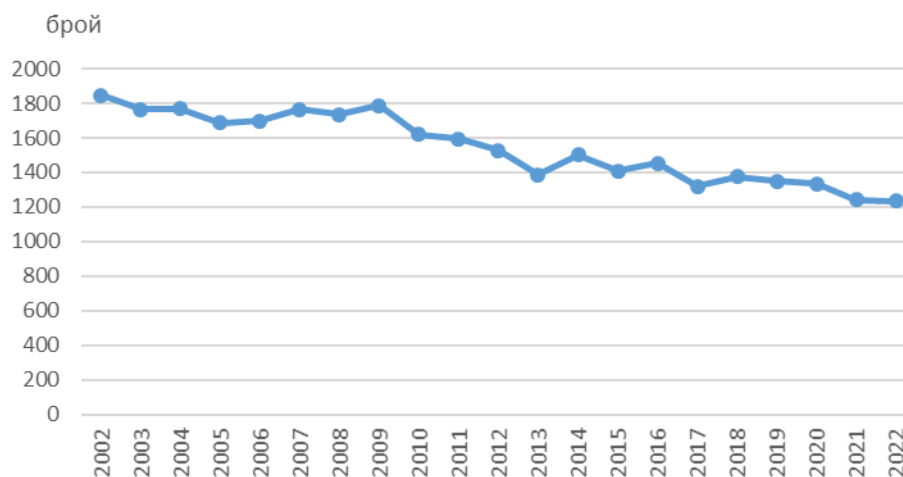
От всички живородени през 2022 г. 608 са момчета, а 627 – момичета, или на 1000 момчета се падат 1031 момичета.

В градовете живородените деца са 697, а в селата – 538 деца, или на 1000 души от градското население се падат 7.8 живородени деца.

Средната възраст при раждане на първо дете е 25.5 години, 53.4% от живородените деца са родени от жени на възраст между 20-29 години. През 2022 г. средния брой живородени деца от една жена е 1.84. За сравнение през 2021 г. той е 1.76, а през 2010 г. - 1.46 деца.

От 1991г. започна да се формира тенденция на увеличаване на абсолютния брой и относителен дял на извънбрачните живородени деца. Техният относителен дял 50.3% през 2002 г. нараства на 76.8% за 2022 година. Броят на живородените брачни деца в област Враца е 287 деца, а на извънбрачните е 948.

Фиг. 3. Живородени деца през периода 2002 - 2022 година в област Враца

⁴ Брой живородени деца на 1000 души от средногодишния брой на населението през годината.

Смъртност

Броят на умрелите лица в област Враца през 2022 г. е 3 386, а коефициентът на обща смъртност⁵ - 22.6%. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 978, или с 22.4%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо, като коефициентът на обща смъртност в страната е 18.4‰.

Смъртността сред мъжете (24.8‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (20.5‰). През 2021 г. на 1 000 жени умираат 1 139 мъже.

С най-висока смъртност в страната са областите Видин - 27.9‰, Габрово - 24.9‰ и Монтана - 24.6‰. В седем области смъртността е по-ниска от общата за страната, като най-ниска е в София (столица) - 13.4‰.

Естествен и механичен прираст

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Разликата между ражданията и умираанията представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на областта се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2022 г., в резултат на отрицателния естествен прираст, населението на област Враца е намаляло с 2 151 души, или с 971 души по-малко в сравнение с 2021 година.

Намалението на населението, измерено чрез **коефициента на естествения прираст, е минус 14.4‰**. Коефициентът на естествен прираст в градовете е минус 9.8‰, а в селата - минус 21.1‰, или намалението на населението в областта в резултат на естествения прираст се дължи предимно на негативните демографски тенденции в селата.

През 2022 г. всички общини в областта имат отрицателен естествен прираст. С най-малки по стойност коефициенти на отрицателен естествен прираст са общините Козлодуй (минус 7.2‰) и Враца (минус 11.0‰). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Хайредин - минус 28.6‰, следвана от общините Криводол (минус 25.5‰) и Мизия (минус 21.4‰).

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичният прираст. Той се формира като разлика между броя на заселилите се в област Враца 3 526 души и изселилите се от областта – 3 531 души.

През 2022 г. пет от общините в област Враца имат положителен механичен прираст. Най-голям механичен прираст има в общините Мизия (2.9‰), Враца (1.7‰) и Оряхово (1.3‰). С намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са общините Мездра (минус 6.0‰), Борован (минус 5.9‰), Хайредин (минус 5.2‰), Роман (минус 1.1‰) и Козлодуй (минус 0.1‰).

⁵ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година. Оценката за населението към 31.12.2022 г. отразява промените в броя и структурите на населението регистрирани при Преброяване 2021.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година. За населението към 31.12.2021 г. е използвано ревизирано население, изчислено на база данните от Преброяване на населението и жилищния фонд към 07.09.2021 г. и естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 година.

Налице е прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти през 2022 г., поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическия регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирация, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживееене на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

